

Det kongelige barne-, likestillings- og
inkluderingsdepartement

postmottak@bld.dep.no

Vår ref: RPU
Vår dato: 15.10.2014
Deres ref: 13/4773
Deres dato: 30.06.14

Høringsuttalelse – Forslag til ny, utvidet unntaksordning for fedrekvoten og mødrekvoten i foreldrepengeordningen.

Vi viser til høringsbrev datert 30.06.14 hvor det bes om høringsinstansenes syn på de foreslåtte endringene i folketrygdloven.

Jussformidlingen stiller seg kritisk til departementets forslag om å utvide unntaksordningen for fedre- og mødrekvoten i foreldrepengeordningen.

1. Generelt om utvidelse av unntaksordningen.

Departementets forslag er begrunnet med at det er et behov for større fleksibilitet i forbindelse med foreldrepengeordningen, da en del foreldre får problemer med å få tatt ut sin kvote. Målsetningen er at familier flest skal kunne ta ut mest mulig av sin kvote, uavhengig av hvilken forelder som er hjemme med barnet. Videre foreslås det at unntaksordningen skal være tillitsbasert med objektive kriterier.

Jussformidlingen støtter målsetningen om at foreldre skal kunne få lengst mulig tid hjemme med barnet. Imidlertid er utvidelse av unntaksordningen, etter Jussformidlingen oppfatning, et dårlig virkemiddel når man ser det i lys av konsekvensene det vil medføre. Departementet angir i høringsnotatets punkt 7.1.1 at andelen mødre som vil overføre deler av mødrekvoten til far vil være svært lav.

Utviklingen i synet på fars- og morsrollen har i de siste tiårene vært stor, og familiepolitikken har dreid seg om å øke foreldrenes samvær med barnet gjennom at fedre i større grad skal bidra hjemme. Selv om hovedformålet er å sikre at barnet har kontinuerlig omsorg av foreldrene i sine første måneder, ligger det også sterke likestillingshensyn bak familiepolitikken som har funnet sted. For å opprettholde kvinners konkurransedyktighet i arbeidslivet, og for å styrke en samfunnsoppfatning om en likestilling av foreldreplikter, har det vært en snever adgang til å overføre kvoter mellom foreldre. Videre er det et viktig hensyn bak kvoteordning at barnet får tid med begge foreldrene.

Etter Jussformidlingens oppfatning burde forslaget sine konsekvenser for kvinners posisjon i arbeidslivet i større grad blitt drøftet. Jussformidlingen frykter at forslaget vil medføre et større press på fedre, både fra arbeidsgiver og fra mor, om å overføre kvoten. Kvinner tar i dag ut stort sett ut hele sin permisjon, de har et høyere sykefravær, er oftere hjemme med syke

barn og velger oftere å jobbe i redusert stilling.¹ Disse forhold kan være med på å gjøre kvinnelig arbeidskraft mindre attraktivt for arbeidsgiver. Jussformidlingen frykter at forslaget i hovedsak er et steg i feil retning hva gjelder kvinners posisjon i arbeidslivet og synet på rollefordelingen i hjemmet.

2. Utvidelse ved sykdom

Jussformidlingen stiller seg positiv til videreføring av dagens ordning om unntaksrett for foreldre på grunn av sykdom eller skade.

3. Arbeidsledighet

Et av unntakskriteriene som foreslås er at en kan overføre kvote dersom en forelder som har vært arbeidsledig får jobb i perioden vedkommende skulle tatt ut sin kvote. Formålet er å legge til rette for at en skal kunne gå rett ut i jobb etter ledighet og på den måten å forebygge langtidsledighet. Jussformidlingen bemerker at det hovedsakelig vil være snakk om at fedre overfører kvote til mor til barnet.

Slik departementet også påpeker, vil det være å regne som ulovlig diskriminering dersom en arbeidsgiver lar være å ansette noen fordi de etter kort tid skal ut i permisjon. Forslaget vil i være egnet til å skape et press på foreldre om å bytte fra seg sin foreldrekvote. På denne måten undergraves likestillingslovgivningen, som har til formål å hindre at man skal føle seg presset til å si fra seg permisjon.

Jussformidlingen vil også bemerke at unntaket ikke vil ha virkning overfor foreldre som har vært arbeidsledige over lang tid da disse ikke har opptjent rett til foreldrepermisjon. Dette gjør at forslagens formål om å motvirke langtidsledighet mister en del av sin virkning. På bakgrunn av dette stiller Jussformidlingen seg negativ til det foreslåtte unntakskriteriet i tilfeller av arbeidsledighet.

4. Arbeidsopphold i utlandet

Departementet foreslår at en skal kunne overføre kvoter mellom foreldrene dersom en av foreldrene har et sammenhengende arbeidsforhold i utlandet. Bakgrunnen er at det ofte kan være vanskelig eller praktisk umulig å få full utnyttelse av kvoteordningen dersom når den ene forelder arbeider i utlandet. Også under dette kriteriet er det mest aktuelt at overføringen skjer fra far til mor.

På den ene siden vil dette bidra til å sikre barnets samværsrett med foreldrene over lengre tid, og samtidig gjøre det til et tryggere valg for mor å bli værende i Norge og jobbe. På den andre siden vil dette svekke arbeidslivets insentiv til å legge til rette for løsninger som bøter på dette. Det vil kunne være en fare for et press på far om å overføre kvoten fremfor å reise hjem og ta den ut. På bakgrunn av dette, og fordi forslagens konsekvenser burde vært bedre utredet, stiller Jussformidlingen seg kritisk til forslaget.

¹ <http://www.hrnorge.no/blog/hr-norge-om-fedrekvoten-reell-fare-okt-forskjellsbehandling/> og <http://www.hegnar.no/kvinner/artikkel521331.ece>

5. Selvstendig næringsdrivende

Etter departementets mening er det av særlig betydning for selvstendig næringsdrivende å ha fleksibilitet i relasjon til kvoteuttak.

Departementet angir selv at andelen mødre som overfører kvoten vil være svært lav. Jussformidlingen stiller seg bak målsetningen om å gi denne gruppen større fleksibilitet. Likevel er vi av den oppfatning at det ikke er tilstrekkelig begrunnet at fordelene ved denne delen av vedtaket vil oppveie ulempene.

Jussformidlingen mener at man heller bør se etter virkemidler for å gjøre det lettere for selvstendig næringsdrivende å ta ut kvoten, enn å utvide unntaksordningen. Jussformidlingen stiller seg derfor negativ til forslaget.

6. Den andre forelderens (kvotemottakers) arbeidssituasjon

I dette unntakskriteriet åpnes det for overføring av kvoter på grunn av mors arbeidstidsordning og amming. I tillegg åpnes det for å gi unntak for foreldre som ufrivillig er arbeidsledig.

Jussformidlingen stiller seg positiv til unntaksordningen som går på mors arbeidstidsordning og amming.

Det andre alternativet innebærer at en forelder som er ufrivillig arbeidsledig kan få byttet til seg kvoten fra den andre forelderens, dersom dette er ønskelig. Kriteriet står i sterk motstrid til forslaget om arbeidsledighet, hvor målet var å forhindre langtidsledighet. Jussformidlingen er av den oppfatning at det er viktig for barnet at foreldrene som ufrivillig er arbeidsløse, kommer seg ut i jobb. Utvidet mulighet til overføre foreldrekvoter er etter Jussformidlingens oppfatning ikke riktig virkemiddel for dette.

7. Gjennomføring av straff og varetektsfengsling

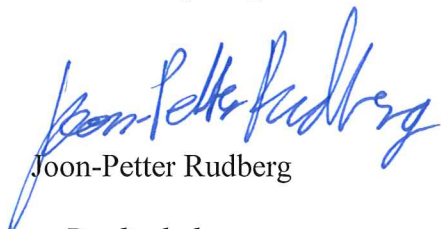
Jussformidlingen stiller seg positiv til forslaget om å utvide unntaksordningen til å gjelde foreldre som gjennomfører straff mv. eller som er varetektsfengslet.

8. Etterfølgende kontroll og dokumentasjonskrav

Departementet foreslår å lette på kontroll og dokumentasjonskravene, og erstatte det med en tillitsbasert vurdering av objektive vilkår.

Departementets modell 2, som baserer seg på en fullstendig tillitsbasert modell, vil etter Jussformidlingens oppfatning føre til en stor risiko for at det blir søkt om kvoteoverføring uten lovlig grunnlag. Dette vil kunne føre til forskjellsbehandling og vil bryte med trykderettsprinsippet om at det kun skal ytes støtte når lovens vilkår er tilstede. Hva som skal skje med dem som i god tro tolker lovens vilkår feil, er etter Jussformidlingens oppfatning ikke tilstrekkelig redegjort for. Jussformidlingen stiller seg derfor negativ til departementets modell 2.

Departementets modell 1 baserer seg på etterfølgende stikkprøvekontroll og enkle dokumentasjonskrav. Etter Jussformidlingens syn er dette det beste alternativet hva gjelder dokumentasjon og kontroll.

Joon-Petter Rudberg

Daglig leder

Signe Hansen

Leder Rettspolitisk Utvalg

Axel Svihus

Saksbehandler